28

DISSERTATIO
ANATOMICO-CHIRURGICA.

An latis abceſſibus, ſetaceum, faſciâ curatè leniterque prementi, adjutum?

Quam Deo juvante, & præſide Joanne-Carolo-Felice Caron*, antiquo Collegii Præpoſito, Academiæ Chirurgiæ Socio, nec non Hoſpitii Sancti-Jacobi, vulgò dicti* du Haut-Pas*, Chirurgo primario; tueri conabitur* Dominicus Cattin de Beaumarchef*, Noletæus in Burgundiâ, Artium liberalium Magiſter, jam dudùm Scholæ practicæ, atque Hoſpitii Regii Collegii Chirurgiæ Pariſienſis, Alumnus, in præſtantiſſimâ Univerſitate Facultatis Medicinæ Monſpelienſis Doctor Medicus, Diſſertationis Auctor.*

Die Sabbati 25ᵃ menſis Julii, anno R. S. H. 1789, à ſeſqui-ſecundâ poſt meridiem ad ſeptimam.

DISCUTIENDA.

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS.

PRO ACTU PUBLICO,

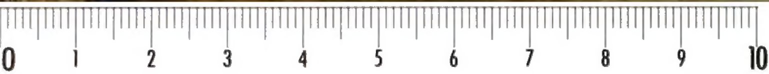
ET MAGISTERII LAUREA.

Ex ſcripturæ monito. ſtemus ſuper vias antiquas & circumſpiciamus quæ ſit via bona & recta, & ambulemus in eâ.

Baco, interiora rerum de innov. cap. xxiv.

Ex Typis Clousier, Regis & Regii Chirurgiæ Collegii, Typographi, viâ Sorbonæ.

PARENTIBUS MEIS,

PATRI, MATRIQUE,

CARISSIMIS.

DISSERTATIO

ANATOMICO-CHIRURGICA.

An latis abceſſibus, ſetaceum, faſciâ curatè leniterque prementi, adjutum?

INTRODUCTIO.

Facilius eſt certè Naturam ut in ſe habet videre, quam eam ex communi hominum opinione, uti nobis exhiberi ſolet, agnoſcere; velo tantum obtegitur, nos vero ei perſonam inducimus, præjudicatiſque opinionibus contegimus, nec non pro vero habemus eam agere & operari, non ſecus ac agimus & opinamur. » Quia Naturam tanquam ex præ altâ » turri, ait ſummus philoſophus (1), à longè deſpicere &

(1) Baconi opera, de augmentis ſcienti. lib. IV, cap. II.

» circà generalia nimium occupari solent homines, si descendere placuerit & ad particularia accedere, resque ipsas » attentiùs & diligentiùs inspicere, magis vera & utilis fieret » comprehensio «. Leges igitur Œconomiæ Animalis, sedulò magis scrutemur, Naturæ tramites dum sibimetipsi in sanatione sufficit, vigilanter observemus, nec non vias quibus utitur lectè æstimemus, ut tum Veterum, tum Recentiorum experientiæ præceptisque comparentur, & indè medicatio consentanea, quantùm fieri potest, rerum naturæ simulque clarissimorum virorum Artis theoriæ praxique instituatur. Tale munus à nobis susceptum, hanc quæstionem in contentionem ponendo nempè: *An latis abcessibus, setaceum, fasciâ curatè leniterque prementi, adjutum?* & ad quod exequendum, quantùm in nobis est curæ nostræ conferuntur; » ad summam » enim putavimus (1) quam maximè necessariam ægrotantium » saluti ac medentium gloriæ commodoque futuram hanc ex» plicationem, quæ plerorumque omnium & amplissima & » gravissima est, & usu frequentissima «.

EX ANATOMIA.

Cute textuque cellulari operiuntur & involvuntur omnes partes corporis, undè ab Anatomicis tegumenta communia vulgò dicta sunt. Tela cellulosa, sub cute primùm emergens, deindè per totum corpus longè latèque sed crassitudine impari disseminata, ità ex fibris foliaceisque membranaceis componi videtur, ut reticuli instar, areolas diversæ naturæ & magnitudinis, intercipiat, cujus cellulæ totum corpus investientes, & in quibus arteriolæ undiquè affluentes adipem venulis resorptam secernunt, inter se communicare depræhenduntur, uti demonstrant Emphisema, Hydrops & humorum decubitus. Verum tantùm superficiei corporis non reperitur, intimas altioresque partes serpit & pervadit, eis firmitatem stabilitatemque legitimam præbet; figuram agilitatem mollitiemque necessariam, ad functiones motusque exequendos concedit, ita ut » musculi deletâ subcutaneâ telâ cum cute coalescunt » & magnam sui motus amittunt, in servandis cute & textu

(1) Marc. Aurel. Severini de recond. abscess. natur. lib. 1, pag. 2.

» cellulari in quantum possunt igitur apostemata aperiendo » invigilant Chirurgi (1) «. Ubique vasis sanguiferis & nervis refertissima videtur membrana cellulosa, adeo ut pulchrè congeries vasorum minimorum omnis generis nuncupari possit. Cutis est membrana robusta, totum corpus investiens, quæ ultra modum distendi & ad pristinum statum restitui potest. Ex diversis partibus nempè quatuor constans quarum interior Corium dicitur, membrana est crassa, ex fibris tendineis multisque aliis vasis confecta, cujus structura valdè intricata ex plurimis foliolis membranaceis, inter se arctè cohœrentibus formari videtur. Secunda verò, seu Corpus Papillare, papillæ nerveæ sunt quæ per totam superficiem corporis confusè diffunduntur, nisi partibus, ubi sensus cutis exquisitissimus est, & ubi secundum spiras ordinatè disponuntur; hæ papillæ ex nervorum propaginibus, in corpore reticulari dispersis, transcutem emergentes, sub epidermide immediatum sensûs organum constituunt. Tertia, corpus Reticulare *malpighii* etiam dicta, est membranula tenuissima, innumeris minimis foraminulis reticuli instar perforata, cuticulæ proximè subjacet, eique firmissime adhæret, ut vix indè separari possit : ab eâ pendet mollities & aptitudo ad tactum. Quarta, Cuticula seu Epidermis membrana tenuis est, ex minutissimis lamellis & quasi squamulis valdè cohœrentibus constat; in his copiosissima foraminula, pilis, transpirationi & sudori exitum præbentia videntur; cuticulæ crassities diversa, vasis fibrisque expers cutem ab attritu deffendit & sensum tactûs juvat.

EX PATHOLOGIA.

In Apostematibus tempora quatuor vulgò notantur, nempè : initium, augmentum, status & finis. Quamdiù verò tales conditiones habet causa proxima apostematis ut morbum faciat vel augeat, cruda vocatur, ubi autem per ipsam naturam, aut per medicamenta idonea, sic mutata fuit ut minus recedat à sanitatis legibus, minusque turbet functiones corporis,

(1) Vid. Thesim de Echimos. & Sugill. in Reg. Schol. Chirurg. pro pugn. anno 1786, præsid. clarissimo Magistro Ant. Louis.

tunc cocta dicitur; » jam perspicuum quoque (1) pro vario » statu mali varias esse mali curaturo indicationes « : undè in apostematum generali curatione, indicatio duplex; alia resolutio, quæ in statu cruditatis, seu inflammationis (2), semper tentari debet; altera verò puris evacuatio quæ in statu coctionis, seu maturæ suppurationis, vel ipsâ naturâ, vel arte expelli debet (3). Cùm autem clariss. virorum Artis ab omni ævo discrepaverunt sententiæ, de viarum præstantiâ in abscessuum aperturâ adhibendarum, & presertim, cum maxima sit inter Veteres & Recentiores differentia de modo quo in latis abscessibus parari debeat puris exitus; nemo non videt istas opiniones diversas, in agendi ratione alterutrorum erroris per gravè argumentum esse, & quam necesse est methodum instituere quæ, quantum efficere potest, naturæ viam & molimen, cùm Artis præceptis & experientiâ conciliare possit.

DE ABCESSUS NATURA.

Abcessûs nomine intelligitur inflammationis transitus in suppurationem, & puris indè nati collectionem in loco quodam corporis; jam verò ut inflammationis causa remota spectari debet omnis stimulus sive directus, sive indirectus, dolorem seu irritationem producendi capax; dùm vasorum partis affectæ obstructio quâdam irritatione producta, inflammationis & omnium phœnomenorum quæ eam comitantur (4) causa

---

(1) Vid. Van-Sw. Comment. in aph. Boerh. aphor. 394.

(2) Crudum est autem in quo major quasi venarum motus est, & gravitas, & ardor, & distentio, & dolor, & rubor, & durities...... ubi ista se remiserunt jamque is locus prurit & aut sub lividus, aut sub albidus est tunc matura suppuratio. M. Aurel. Cels. de re medi. lib. v, cap. XXVIII.

(3) Si pus maturuit in alis quidem & in inguinibus, rarò secandum, item ubicumque mediocris abscessus est, item quoties in summâ cute vel etiam carne vitium est, nisi festinare curantis imbecillitas cogit; satis est cataplasmata efficere ut per se pus aperiatur, si autem altius est malum arte aperiri debet. Marc. Aurel. Cels. de re medi. lib. VII, cap. II.

(4) Voyez Traité sur la structure du cœur, par M. Sénac, tom. II, pag. 173 : nec non Thesim in Schol. Medic. discuss. anno 1752, auctore clariss. Ludovico-Anna LAVIROTTE, in quâ non minus planè quam doctè explicatur inflammatio.

proxima meritò putatur. At si copiosa magis quam fieri solet excretio aut quælibet evacuatio, arteriarum humorum collectionem non minuit, sed è contrà, si loco inflammato sanguinis velocitatis incrementum, vasa exhalantia tam miro modo dilatat ut pars sanguinis quæ Serum (1) dicitur, diffundatur, ibique stagnationis & caloris ope, gradum fermentationis experiatur, tunc penitùs resolvitur in humorem album, tenacem, æquabilem, & minimè fœtidum qui nomine puris donatur, uti liquet observationibus & experientiis accuratè collectis à DD. *Pringle* & *Gaber* (2). Peractâ illâ mutatione, inflammationis symptomata omnia mitiora fiunt, partisque mollities, fluctuatio, albitudo, doloris remissio, pulsus febris, vertex mucronatus, tumorisque gravitas docent pus factum esse. At humorum nostrorum indolem pus acquirere nequit, corpus est enim extraneum, quod ex œconomiâ animali à naturâ extrudi debet, non tantùm, sed cujus damnum aut presentiâ aut ipsius formatione confectum pensandum est; undè duplicem indicationem explere debet natura in abscessibus sibi commissis, aperturam nempè quâ puris exitus conciliatur & partis læsæ restitutionem; ideò dum hæc apertura naturaliter operatur semper est exigua, ita ut de foco abscessûs, pro ratione restitutionis textûs cellularis, vasorumque vicinorum aut præsentiâ puris compressorum, aut ipsius acrimoniâ vitiatorum sensim deducatur materia, sic hoc ipso simul vitantur & humorum affluxùs & exitialis Aëris contactus, nec non expletur utraquè indicatio, » utinam autem medendo (3), tàm hanc naturam assuesceremus obser-

---

(1) Tres partes in sanguine distinguuntur, nempè serum, pars colorata & gluten : serum seu limpha pars glutinis in humore aqueo sub salso soluta videtur, calore suprà 45 gradus spissatur & condensatur, ex analysi per Amputam cornu, tam eadem principia ac in ovi albumine revocantur ; acidis concrescit, Aëre frigido & alkalinis dissolvitur. Pars colorata iisdem proprietatibus gaudet, etiamne creditur serum esse quod ferro junctum illud dissolvit, & ab eo rubeum colorem accipit. Gluten seu pars fibrosa pugnantes proprietates habet ; equidem frigore, quiete & alkalinis cogitur, dùm non aquâ, sed acidis debilioribus dissolvitur, atque in aquâ fervente durescit.

(2) Voyez l'appendix du Traité des malad. des armées, nec non Miscellanea Taurinens. tom. II.

(3) Marc. Aurel., Severini, de recondit. abscess. natur. cap. XXX, pag. 35.

» vare atque imitari verè quàm verbis profitemur, ſed nos
» in argutiolis & falſis deceptoriſque artis ſubtilitatibus occu-
» pati, nil magis vulgare vileve facimus magis quam ducem
» noſtram ſequi, quo plus ex nobis ſapere videamur & ut
» ægros magnificentius occidamus «.

È CHIRURGIA.

Obſervatione & experientiâ veteres ducti, in magnorum abſceſſuum ſanatione, horum principiorum utilitates agnoverant; conſequenter in inciſiones magnas nimiſque humorum detractiones copioſas inſurrexerunt, & pure evacuato aſtringentia molliaque lineamenta, tum ad humorum affluxum pugnandum, tum ad materiæ purulentis fluxionem ſalutarem ſervandam, ſuaſerunt; ideò ſic monuit *Celſus* (1), » ſemper » autem ubi ſcalpellus admovetur id agendum eſt ut quam » minimæ & quam pauciſſimæ plagæ ſint «. Teſtimonio *Joannis Tagaultii* (2), *Galenus* » maximas ſectiones ſemper vitan- » das præcepit quod ſi aliquando excidere aliquid propter » multitudinem non puris modo, ſed etiam corruptarum par- » tium, fuit opus, contentus erat ſectione quæ mirti folium » imitatur, planè ut inquit non magna, ex amplis enim ſec- » tionibus ubi ad cicatricem perducta eſt particula, præterquam » quod turpiſſima redditur, fitetiam imbecillior, & ad motum » ineptior «. Juxtà *Hieron. Fabr. ab Aquapend.* (3), hæc enim Hypocrates in progreſſû præcipit, » facienda ſectio non nimis » magna ne turpis poſteà cicatrix ſit, neve durities accedat, aut » cutis cùm ſubjectis muſculis agglutinetur & ob hæc ambo » difficillis motus muſculorum ſuccedat «. Suadent etiam *Hypocrates*, *Guido Cauliacus* & *Pareus* (4), non confertim materiam in abſceſſibus magnis effundere, ne per humorum affluxum vires ægri dejiciantur, ſed ſagaciſſimè obſervavit

---

(1) De re medic. lib. VII, cap. II.

(2) Theſaur. Chirurg. de tum. prætern. lib. I, pag. 690.

(3) Oper. Chir. de tum. præt. lib. I, pag. 43.

(4) Aphoriſ. Hypocr. ſect. VI, n°. 27, ex D. Boſquillon. Tractat. II, Doctr. I, de phleg, cap. I. Des tumeurs en général, liv. VIII, ch. X, pag. 167.

Hier. Fabr, ab Aquap. (1) : si pus non sit admodum copio-
» sum, ait, totum unicâ vice evacuandum est & statim tum
» ut leniatur dolor ab incisione excitatus, tum ut repellatur
» humor qui ratione incisionis & doloris attrahi potest,
» spongiâ ex aquâ tepidâ expressâ & impositâ, aut imponi-
» mus ex ovi albumine subacto stupa excepto priùs impositâ
» turundâ id est lineamento implicito & involuto, ut apertus
» servetur locus «; quinetiam quod relativè ad praxim est
magni momenti, addit : » si foramen sit angustum & sinus
» latus, satius erit curare sinum per agglutinationem, nam
» cùm medicamentum, turundâ appositum non pertingat ad
» omnes partes sinûs, necessario sanies semper colligitur, quæ
» erodendo sinum latiorem efficit, & proprereà glutinandus est
» sinus impositâ spongiâ expressâ in vino nigro, deindè arctius
» fasciâ super ligatâ «. Nos verò docet *Galenus* quomodo hæc
fascia imponi debeat » post medicamenti agglutinantis appo-
» sitionem, inquit (2), spongia recens ex mulso aut vino cir-
» cumjiciatur, quam mollissimè fieri potest, atque alligatio
» quidem incipiat à fundo sinus & desinat autem ad os; lin-
» teorum circumductiones, constringantur quidem in fundo
» sinus, sed non ita ut dolorem inferant; paulatim autem
» laxentur usque ad os sinus, quod quidem habeat laxam al-
» ligationem emplastrumque, quod ei extrinsecus admovetur
» adeò discissum, ut ex ore ipso humores vitiati si qui excer-
» nuntur à sinu, facilè defluere possint «. His omnibus positis,
an mirum non est quod tum naturæ, tum artis clarissim. viro-
rum monitis, Chirurgi quidem officiis despectis (nam ad offi-
cium Medici censeo pertinere, inquit Baco (3), non tantùm
ut sanitatem restituat, verùm etiam ut dolores & cruciatus
morborum mitiget), amplas sectiones suadeant multiplicentque
Neoterici? Sic enim præcipit (4) *Boerhavius* » intrudatur scal-
» pellum dein elevetur æquabili sectione, sursum latâ plagâ «;
sic ipsius Commentator insuper addit : » pro generali regulâ
» haberi potest dùm abscessus pertundetur, tàm latam debere

(1) Op. Chirurg. lib. 1, pag. 44.

(2) Epitom. de art. cur. ad glauc. lib. II, cap. VIII.

(3) De augmentis scientiar. lib. IV, cap. II.

(4) Comment. Van-Sw. in aphor. Boerh. tom I, aphor. 410.

» fieri plagam, quàm à fine periculo lœfionis partium fubjec-
» tarum fieri poterit « ; ficque tandem fexcenti alii Scriptores, *moris fervi*, *temporis ludibria*, in latis abceffibus, tum ratione tumoris magnitudinis, tum puris contenti quantitatis, aperturam faciendam effe dixerunt, dùm plerique de iis quæ adhibenda funt, ut puris exitûs incommoda vitentur, altum filentium agunt. Tandem antiquorum Artis Magiftrorum variæ opiniones circà viarum præeminentiam, quibus utebantur ad latos abfceffus pertundendos, minùs ex dubitatione vel notitiarum, de re optimâ faciendâ, defectu nafcebantur, quàm ex difficultate ope unius methodi, varias indicationes explendi; equidem alii ferrum candens præoptaverunt cum *Aurel. Severino* & *Celfo*, » cujus hæc gratia eft, ait Celfus (1), quod exigua hæc plaga diutiùs ad pus evocandum patet «. Alii fcalpellum juxtà doctrinam *Albucafis* eligunt, quia ait *Guido Cauliacus* (2), quam variis ruptoriis tutius & mitius operantur. Sunt qui cauterium potentiale fuadent, tum quia ut dicit *Pareus* (3) meticulofi & pufillanimes funt ægri quidam, ferro territi; tum quia materiam crudam ad maturitatem cauterium potentiale adducere judicant. Jam verò leviffimo examine adhibito, omnibus planè liquet, nullam effe ex his omnibus methodis, quæ tam perfectè & abfolutè hæc omnia commoda complectatur, methodo fetacei fafciâ curatè leniterque prementi, adjutâ; equidem fcalpri cufpide tantum peracta hæc methodus, ut infrà dicemus, ignis flagrantis apparatum crudelem non præbet, aliis ruptoriis tutior, citior, & mitior eft; fi fortè res poftulat, facilius ad voluntatem prorogatur fuppuratio, nec non ad abfceffûs partem interiorem, medicamenta fetaceo appofita feruntur; fic Aëris contactus femper vitiofus vitatur; fic medicatio & naturæ confiliis & artis præceptis magis confonatur. Sed Ratio dubia eft & incerta, quam experientia non fulcit, ut cœca eft experientia quæ rationem pro duce non agnofcit; » ad difciplinam enim perfectam, ait *Galenus* (4);
» femper alterum altero indiget « : nunc fit ergo Magifter experientia.

---

(1) De re medec. lib. VII, cap. II.

(2) Tract. II, doctrin. I, cap. I.

(3) Œuvr. de Chir. liv. VII, chap. *x*, pag. *166*.

(4) Epitom. de compofit. medicam. lib. VIII, cap. VI.

Die trigeſimâ Januarii hujus anni 1789, ad honneſtum virum D. Dup**, ætate circiter 40 annorum vocatus, magno abſceſſu totam clunis ſiniſtræ amplitudinem occupanti cruciabatur; fervidiſſima febris, accerbiſſimique dolores fuerant, macies tunc & virium defectio ſumma erat, inferiorum partium & ſcroti, quinetiam brachiorum & vultûs tumor œdematoſus, morbi violentiam & naturæ extenuationem ſatis indicabant. Attamen mali cauſa nulla noſcebatur, tantùm in hâc parte coxæ jam dudùm dolore rhumatiſmi vexabatur æger; quantùm in me fuit exploratè Rectum inteſtinum Uretræque canalem, illæſa fuiſſe cognovi; ideò die ſequenti, præſente clariſſimo Medico *Boſquillon*, cuſpide ſcalpri, parti ſuperiori leviterque exteriori ſectionem exiguam uſque ad puris collectionem permeantem feci; deindè in hanc aperturam, ſpecillum canaliculatum, ex omni ſuâ longitudine, ab externâ ad internam partem clunis introduxi, & ſuper ejus extremitatem inferiorem, infrà iſchii Tuberoſitatem, novam ſatis exiguam ſectionem patravi; ita ut in his inciſionibus à ſummo ad imum ſetaceum cerato illinitum, collocare poſſim; humor purulentus, ſed non magnâ quantitate effluxit; primis diebus ob dolorem cataplaſmate coopertum fuit malum; & die ſequenti magis & in dies major fuit puris ejectio; ſed exitu inflammationis reſolutioniſque tumoris, decimâ die circiter pergravis difficultas occurrit; loco enim ad anum perinæumque ſito, puris collectio plurimæque durities, poſteriori aperturâ inferiores ſe præbuerunt; ideò ad puris exitum magis commodum conciliandum, cauterium potentiale huic loco neceſſarium applicare, jam exiſtimaverat Medicus; attamen mediantibus digeſtivis quibus illinitum fuit ſetaceum, durities liquerunt; deindè alligatione ſedulâque appoſitione ſpongiarum, aquâ calcis & vitæ expreſſarum (1); non tantùm humorum ad os ſinus repellere, ſed etiam ad ſinum feliciter curandum per agglutinationem tentavi; quod mihi per proſperè ſucceſſit; itâ ut educto ſetaceo tam benè & rectè agglu-

(1) Nobiliſſimâ aquâ calcis, per aliquot dies uſurpatâ, multos tumores ædematoſos jam conſiſtentes, diſcuſſi... Notandum verò quod pars, oleo amigdal. vel cerato inungi debeat; facilè enim fieri poteſt ut partis quædam calcis, quæ eſt accerrima & corroſiva, in aquam transfuſam abierit quæ cum ſpongiâ applicatâ, erodere partemque mordicare poſſet. SCULTETI armam. Chirurg. obſ. LXXII.

tinatus fuit ſinus, ut primis diebus Aprilis feliciſſimè convaluerit Æger. Aliundè conſtat ex teſtimonio clar. Bell (1), ſetacei methodum, in Hoſpitio Regio Edimburgenſis nuper adoptatam, ſemper ſanationem per expeditiſſimam conſecutam fuiſſe; nec non ex monito D. Sabatier Profeſſoris celeberrimi, qui dùm in ſuis lectionibus hanc methodum hydrocelis cauſâ celebrat, quotannis notat eam non impari ſucceſſu, in quâcumque aliâ puris collectione, etiam adhiberi poſſe.

Ergò conſtat tùm ab experientiâ, tùm ex optimorum virorum artis præceptis, nec non Naturæ obſervatione, ſetaceum in latis abceſſibus, faſciâ curatè leniterque prementi adjutum, adhibendum eſſe.

---

(1) Voyez Traité des ulcères, trad. de l'angl. par M. Boſquillon.

F I N I S.